

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

/Лазур Я.В./

«29» червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	293 «Міжнародне право»
Освітня програма	«Міжнародне право»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська мова

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Відповідальність у міжнародному праві» для здобувачів вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» 293 «Міжнародне право» освітньої програми «Міжнародне право».

Розробники: Колотуха І.О., доцент, к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародного права протокол № 11 від «14» серпня 2021 р.

В.о. завідувача кафедри Котляр О.І.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 9 від «25» серпня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Булеца С.Б.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів - 2	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 42 самостійної роботи студента - 78	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – іспит	2-й	2-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: тестування	20 год.	8 год.
	Практичні (семінарські):	
	22 год.	4 год.
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	78 год.	78 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є: опанування певним інструментарієм галузі права міжнародної відповідальності, вивчення його сутності, особливостей, суб'єктного складу; вивчення основних концептуальних положень відповідальності держав за порушення зобов'язань у сфері захисту прав людини; питань кодифікації міжнародної відповідальності суб'єктів. Принциповими є питання підстав міжнародної відповідальності держав, кваліфікації діянь як міжнародно-правових; склад міжнародних правопорушень, їх види.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- вивчення поняття, видів, форм, підстав відповідальності суб'єктів міжнародного права;
- вивчення поняття міжнародного правопорушення, міжнародного делікту, міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру;
- визначення особливостей відповідальності держав у міжнародному праві; підстав відповідальності держав за поведінку органів, осіб, установ; особливості відповідальності міжнародних міждержавних організацій; підстави відповідальності фізичних осіб у міжнародному праві;
- аналіз компетенції і процедури розгляду справ міжнародними судовими органами, зокрема: Міжнародним Судом ООН щодо розгляду спорів держав, Міжнародним арбітражем, Міжнародним трибуналом з морського права, Судом ЄС, Європейським судом з прав людини, міжнародними органами кримінальної юрисдикції (трибунали і суди ad hoc);
- аналіз обставин, що звільняють від відповідальності та обставин, що виключають виникнення відповідальності;
- приділення уваги сутності колективних санкцій, порядку їх застосування; порядку прийняття рішень щодо застосування санкцій від імені ООН, види санкцій;
- оволодіння навичками роботи з міжнародно-правовими актами, що передбачають відповідальність суб'єктів міжнародного права;
- здатність кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти у різних сферах юридичної діяльності;
- здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти та давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з міжнародно-правових питань;
- здатність брати участь у міжнародних переговорах та роботі міжнародних міжурядових і неурядових організацій, приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення;

- уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички у сфері міжнародного права на практиці, здатність розробляти проекти міжнародно-правових актів нормативного та індивідуального характеру.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правові відносини у сфері реалізації відповідальності суб'єктів міжнародного права.

Програма навчальної дисципліни складається з однієї частини в якій розглядаються поняття, предмет, сутність права міжнародної відповідальності, суб'єктний склад; міжнародно-протиправні діяння; підстави, види, форми відповідальності у міжнародному праві; зміст міжнародної відповідальності; застосування примусу в міжнародному праві; тенденції розвитку інституту міжнародної відповідальності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері правового регулювання міжнародних відносин і порівняльного правознавства, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальних компетентностей:

- здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації (ЗК-2);
- здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону (ЗК-6);
- здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення(ЗК-7).

Фахових компетентностей:

- Здатність демонструвати глибокі знання з міжнародного права та у споріднених сферах міжнародно-правового регулювання. (ФК1);
- уміння діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури (ФК-2);
- Здатність здійснювати наукові дослідження з актуальних питань теорії та практики міжнародного права. (ФК9).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Відповідальність у міжнародному праві» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 3 Міжнародне право навколишнього середовища;

- ОК 8 Міжнародне гуманітарне право;
- ОК 11 Права людини у міжнародному праві;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Відповідальність у міжнародному праві», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації, зокрема за допомогою новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, для з'ясування обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям;	ПРН 4
Застосовувати одержані знання й уміння з міжнародного права при вирішенні практичних завдань, формулювати висновки та розробляти рекомендації;	ПРН 6
Демонструвати знання системи міжнародного права, методи і зміст правового регулювання у різних галузях міжнародного права.	ПРН8
Визначати зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів, виявляти колізії між нормами міжнародних договорів, між нормами міжнародного договору та актами національного законодавства, а також пропонувати шляхи їх вирішення.	ПРН 9
Аналізувати зарубіжний досвід правового регулювання у відповідній сфері.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Відповідальність у міжнародному праві»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
1) Розуміти міжнародно-правову ситуацію, використовувати міжнародно-правові акти, міжнародні договори та інші джерела безпосередньої й опосередкованої інформації, що стосується міжнародно-правової відповідальності. 2) Вміти за допомогою новітніх інформаційних і комунікаційних технологій з'ясувати обставини і факти, надавати міжнародно-правову оцінку подіям;	ПРН 4
1)Здатність застосовувати нормативні положення, нормативно-правові акти, іноземну мову при вирішенні практичних завдань. 2)Вміння розробляти та формулювати висновки, а також розробляти рекомендації, що з'являються у сфері, яка стосується зовнішньополітичної діяльності.	ПРН 6
Здатність демонструвати глибокі знання системи міжнародного права, методи і зміст правового регулювання у різних галузях міжнародного права.	ПРН8
Вміти визначати зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів, виявляти колізії між нормами міжнародних договорів, між нормами міжнародного договору та актами національного законодавства, а також	ПРН 9

пропонувати шляхи їх вирішення.	
Вміння аналізувати зарубіжний досвід правового регулювання у сфері міжнародно-правових відносин.	ПРН 13

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- активність студента в дискусії, якість конспекту;
- виконані практичні, творчі роботи, командні проекти;
- виступи на практичних заняттях, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе;
- виконання індивідуальних та групових завдань самостійної роботи; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт;
- іспит.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести, теоретичні та практичні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова з елементами тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1,	T2	T3	T4		
10	10	10	20	50	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	16	40	14	35
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	Під час семінарських занять	-	Під час семінарських занять	-
Презентація	1	5	1	10
Реферат	1	10	1	10
Есе	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи та тесту, який оцінюється у межах від 1 до 30 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
Модуль 1	Модуль 2	100
100	100	100

Протягом семестру студенти вивчають 2 модулі з дисципліни. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи та тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі

виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має також право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів зобов'язаний складати екзамен з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час екзамену оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави.

Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність". Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор.

Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки.

Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави.

Модуль 2.

Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень.

Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності.

Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності.

Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій.

1.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави	14	2	2	-	-	8
Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність". Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Аматор	13	2	4	-	-	9
Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки	12	2	2	-	-	9
Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави	13	2	2	-	-	9
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
			8			

Разом за модуль	54	12	10	-	-	35
Модуль 2						
Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності	12	2	2	-	-	8
Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень	12	2	2	-	-	8
Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності	13	2	4	-	-	9
Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності	14	2	2	-	-	9
Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій	13	2	2	-	-	9
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Разом за модуль	66	10	12	-	-	43
Разом за семестр	120	20	22	-	-	78

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави		2		-	-	8
Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність"			2	-	-	9

. Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор						
Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки				-	-	9
Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави		2		-	-	9
Модульна контрольна робота	-	-		-	-	-
Разом за модуль		4	2	-	-	
Модуль 2						
Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності		2		-	-	8
Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень				-	-	8
Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності		2		-	-	9
Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності			2	-	-	9
Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій				-	-	9
Модульна контрольна робота	-			-	-	-
Разом за модуль		4	2	-	-	
Разом за семестр		8	4	-	-	78

6.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави.	2	
2	Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність". Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор.	4	2
3	Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки.	2	
4	Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави.	2	
5	Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.	2	
6	Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень.	2	
7	Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності.	2	
8	Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності	4	2
9	Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій	2	
	Усього	22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Міжнародно-правова відповідальність: етапи становлення та розвитку.	5	5
2	Тема 2. Міжнародно-протиправне діяння.	6	6
3	Тема 3. Міжнародне правопорушення: поняття, види, склад.	6	6
4	Тема 4. Міжнародні злочини. Концепція злочину держави в доктрині міжнародного права та міжнародній практиці.	5	5
5	Тема 5. Відповідальність держав у міжнародному праві	6	6
6	Тема 6. Відповідальність фізичних осіб у міжнародному праві	6	6
7	Тема 7. Заклик до міжнародної відповідальності.	5	5
8	Тема 8. Застосування примусу в міжнародному праві. Контрзаходи і санкції як засоби реалізації міжнародної відповідальності держав.	6	6
9	Тема 9. Проблеми ефективності реалізації міжнародної відповідальності. Тенденції розвитку інституту міжнародної відповідальності.	5	5
10	Тема 10. Практика міжнародного суду ООН з питання відшкодування шкоди спричинених унаслідок міжнародно-протиправного діянь держав.	6	6
11	Тема 11. Підстави застосування санкцій в міжнародному праві, роль Ради Безпеки ООН.	5	5
12	Тема 12. Санкції міжнародних організацій.	6	6

13	Тема 13. Підстави звільнення від відповідальності в міжнародному праві.	5	5
14	Тема 14. Абсолютна відповідальність у міжнародному праві.	6	6
	Усього	78	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор.

Обладнання: комп'ютер.

Програмне забезпечення: windows, power point.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Віденська Конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118.

2. Делійська Декларація БРІКС від 29 березня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

3. Резолюція НА ООН № 56/689 «Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння» від 12 грудня 2001 р. URL: <https://www.un.org/ru/ga/56/docs/56res2.shtml>.

7. Резолюція НА ООН № A/63/10 «Міжнародно-правова відповідальність міжнародних організацій». URL: <https://legal.un.org/ilc/reports/2011/russian/chp5.pdf>.

8. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН. Підсумковий Документ Світового Саміту 2005 № 60/1 від 24 жовтня 2005 г. Док. ООН A / RES / 60/1.

9. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 61/36 «Розподіл збитків у разі транскордонного шкоди, заподіяної в результаті небезпечних видів діяльності» від 04 грудня 2006 р. Док. ООН A / RES / 61/36.

10. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 62/68 «Розгляд питання про запобігання транскордонної шкоди від небезпечних видів діяльності та розподіл збитків в разі такої шкоди» від 06 грудня 2007 р. Док. ООН A / RES / 62/68.

11. Резолюція Ради Безпеки ООН №216 від 12 листопада 1965 р. Док. ООН S / RES / 216.

12. Резолюція Ради Безпеки ООН №662 від 9 серпня 1990 р. Док. ООН S / RES / 662.

13. Резолюція Ради Безпеки ООН №827 від 25 травня 1993 р. Док. ООН S / RES / 827.

14. Резолюція Ради Безпеки ООН №1556 від 30 липня 2004 р. Док. ООН S / RES / тисяча п'ятсот п'ятдесят шість.

15. Резолюція Ради Безпеки ООН №1591 від 28 березня 2005 р. Док. ООН S / RES / 1591.

16. Резолюція Ради Безпеки ООН №1674 від 28 квітня 2006 р. Док. ООН S / RES / 1674.

17. Резолюція Ради Безпеки ООН N 1704 від 25 серпня 2006 р. Док. ООН S / RES / 1704.

18. Резолюція Ради Безпеки ООН №1769 від 31 липня 2007 р. Док. ООН S / RES /

1769.

19. Резолюція Ради Безпеки ООН №2063 від 31 липня 2012 р. Док. ООН S /RES / 2063.
20. Резолюція № 3281 (XXIX) від 12 грудня 1974 р. «Хартія економічних прав і обов'язків держав». Прийнята на 2315 Пленарному засіданні 29 сесії Генеральної Асамблеї ООН. Док. ООН А / RES / 3281.
21. Резолюція Ради Безпеки ООН від 31 юлія 2012 р. S / Res / 2063. Док. ООН S / RES / 2063.
22. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995>
23. Статут Міжнародного суду 1945 р URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
24. Статут Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн осі від 8 серпня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201.
25. Статут Міжнародного кримінального трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території Руанди, та громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші подібні порушення, вчинені на території сусідніх держав за період з 1 січня 1994 року по 31 грудня 1994 року, від 8 листопада 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d65.
26. Статут Міжнародного трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території колишньої Югославії з 1991 року від 25 травня 1993 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU93375>.
27. Статут ООН від 26 червня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Основна література

1. Henriksen A. International Law: Second Edition. Oxford University Press. London, 2019. 384 p.
2. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
3. Міжнародне публічне право . підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М.В. Буроменський, М. М. Гнатівський та ін.]; за заг. ред. В. В. Мицика. — Харків : Право, 2018. Т. 2. 624 с.
4. Міжнародне публічне право підручник. у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.]; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків Право, 2019. Т. 1. Основи теорії. 416 с.
5. Андрейченко С. С. Концепція атрибуції поведінки державі в міжнародному праві : монографія. Фенікс, 2015. 578 с.
6. Денисова Д.О. Відповідальність міжнародних організацій: монографія / Д. О. Денисова ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. І. Дмитрієва. Одеса : Фенікс, 2014. 323 с.

Додаткова література:

1. Zubok V. International Relations: 3 edition. Oxford University Press, 2019. 464 p.
2. Аносова Ю.В. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо злочину геноциду: Дис. .. кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.11 «Міжнародне право» (293 — Міжнародне право). Національний університет «Кислово-Могиланська академія», Київ, 2018. 270 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14809/Anosova_Yurysdyktsiia_mizhnarodnykh_sudovykh_orhaniv_shchodo_zlochynu_henotsydu.pdf?sequence=1&isAllowed
3. Важна К.А. Концепція кримінальної відповідальності держави: можливість реалізації в сучасному міжнародному праві : монографія. Київ Видавництво Ліра-К, 2017. 292с. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31750/1/Важна%20К>.

- А.МонографіяКонцепція%20кримінальної%20відповідальності%20держави_2017р..pdf
4. Задорожній О.В. Анексія Криму — міжнародний злочин: монографія. Київ: К.І.С., 2015. 678 с.
 5. Задорожній О.В. Генеза міжнародної правосуб'єктності України: монографія. Київ: К.І.С., 2014. 688 с.
 6. Задорожній А.В. Российская доктрина международного права после аннексии Крыма: монографія. Київ: К.І.С., 2015. 188 с.
 7. Задорожній О.В. Міжнародне право в міждержавних відносинах України і Російської Федерації 1991-2014: монографія. Київ: К.І.С., 2014. 960 с.
 8. Задорожній О.В. Порухення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права: монографія. Київ: К.І.С., 2015. 712 с.
 9. Малишева Ю. В. Цілеспрямовані санкції та їх застосування Радою Безпеки ООН: Дис. . . . кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.11 «Міжнародне право» (293 — Міжнародне право). К., 2016. 253 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/malisheva-yu.v.-tsilespryamovani-sanktsiyi-ta-yih-zastosuvannya-radoyu-bezpeki-oon-_d_.pdf.
 10. Сіваш О.М. Кодифікація Комісією міжнародного права норм міжнародно-правової відповідальності. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_4_37/

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Міжнародний Суд ООН. URL: <https://www.icj-cij.org/ru>
2. Міжнародний кримінальний суд. URL: <https://www.un.org/ru/law/icc/>
3. Міжнародний морський трибунал. URL: www.itlos.org
4. Європейський суд з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/rus&c>
5. Журнал міжнародного права і міжнародних відносин. URL: <http://evolutio.info>

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів - 2	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 42 самостійної роботи студента - 78	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – іспит	2-й	2-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: тестування	20 год.	8 год.
	Практичні (семінарські):	
	22 год.	4 год.
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	78 год.	78 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є: опанування певним інструментарієм галузі права міжнародної відповідальності, вивчення його сутності, особливостей, суб'єктного складу; вивчення основних концептуальних положень відповідальності держав за порушення зобов'язань у сфері захисту прав людини; питань кодифікації міжнародної відповідальності суб'єктів. Принциповими є питання підстав міжнародної відповідальності держав, кваліфікації діянь як міжнародно-правових; склад міжнародних правопорушень, їх види.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- вивчення поняття, видів, форм, підстав відповідальності суб'єктів міжнародного права;
- вивчення поняття міжнародного правопорушення, міжнародного делікту, міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру;
- визначення особливостей відповідальності держав у міжнародному праві; підстав відповідальності держав за поведінку органів, осіб, установ; особливості відповідальності міжнародних міждержавних організацій; підстави відповідальності фізичних осіб у міжнародному праві;
- аналіз компетенції і процедури розгляду справ міжнародними судовими органами, зокрема: Міжнародним Судом ООН щодо розгляду спорів держав, Міжнародним арбітражем, Міжнародним трибуналом з морського права, Судом ЄС, Європейським судом з прав людини, міжнародними органами кримінальної юрисдикції (трибунали і суди ad hoc);
- аналіз обставин, що звільняють від відповідальності та обставин, що виключають виникнення відповідальності;
- приділення уваги сутності колективних санкцій, порядку їх застосування; порядку прийняття рішень щодо застосування санкцій від імені ООН, види санкцій;
- оволодіння навичками роботи з міжнародно-правовими актами, що передбачають відповідальність суб'єктів міжнародного права;
- здатність кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти у різних сферах юридичної діяльності;
- здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти та давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з міжнародно-правових питань;
- здатність брати участь у міжнародних переговорах та роботі міжнародних міжурядових і неурядових організацій, приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення;

- уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички у сфері міжнародного права на практиці, здатність розробляти проекти міжнародно-правових актів нормативного та індивідуального характеру.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правові відносини у сфері реалізації відповідальності суб'єктів міжнародного права.

Програма навчальної дисципліни складається з однієї частини в якій розглядаються поняття, предмет, сутність права міжнародної відповідальності, суб'єктний склад; міжнародно-протиправні діяння; підстави, види, форми відповідальності у міжнародному праві; зміст міжнародної відповідальності; застосування примусу в міжнародному праві; тенденції розвитку інституту міжнародної відповідальності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері правового регулювання міжнародних відносин і порівняльного правознавства, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальних компетентностей:

- здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації (ЗК-2);
- здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону (ЗК-6);
- здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення(ЗК-7).

Фахових компетентностей:

- Здатність демонструвати глибокі знання з міжнародного права та у споріднених сферах міжнародно-правового регулювання. (ФК1);
- уміння діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури (ФК-2);
- Здатність здійснювати наукові дослідження з актуальних питань теорії та практики міжнародного права. (ФК9).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Відповідальність у міжнародному праві» є опанування я таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 3 Міжнародне право навколишнього середовища;

- ОК 8 Міжнародне гуманітарне право;
- ОК 11 Права людини у міжнародному праві;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Відповідальність у міжнародному праві», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації, зокрема за допомогою новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, для з'ясування обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям;	ПРН 4
Застосовувати одержані знання й уміння з міжнародного права при вирішенні практичних завдань, формулювати висновки та розробляти рекомендації;	ПРН 6
Демонструвати знання системи міжнародного права, методи і зміст правового регулювання у різних галузях міжнародного права.	ПРН8
Визначати зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів, виявляти колізії між нормами міжнародних договорів, між нормами міжнародного договору та актами національного законодавства, а також пропонувати шляхи їх вирішення.	ПРН 9
Аналізувати зарубіжний досвід правового регулювання у відповідній сфері.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Відповідальність у міжнародному праві»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
1) Розуміти міжнародно-правову ситуацію, використовувати міжнародно-правові акти, міжнародні договори та інші джерела безпосередньої й опосередкованої інформації, що стосується міжнародно-правової відповідальності. 2) Вміти за допомогою новітніх інформаційних і комунікаційних технологій з'ясувати обставини і факти, надавати міжнародно-правову оцінку подіям;	ПРН 4
1)Здатність застосовувати нормативні положення, нормативно-правові акти, іноземну мову при вирішенні практичних завдань. 2)Вміння розробляти та формулювати висновки, а також розробляти рекомендації, що з'являються у сфері, яка стосується зовнішньополітичної діяльності.	ПРН 6
Здатність демонструвати глибокі знання системи міжнародного права, методи і зміст правового регулювання у різних галузях міжнародного права.	ПРН8
Вміти визначати зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів, виявляти колізії між нормами міжнародних договорів, між нормами міжнародного договору та актами національного законодавства, а також	ПРН 9

пропонувати шляхи їх вирішення.	
Вміння аналізувати зарубіжний досвід правового регулювання у сфері міжнародно-правових відносин.	ПРН 13

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- активність студента в дискусії, якість конспекту;
- виконані практичні, творчі роботи, командні проекти;
- виступи на практичних заняттях, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе;
- виконання індивідуальних та групових завдань самостійної роботи; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт;
- іспит.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести, теоретичні та практичні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова з елементами тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1,	T2	T3	T4		
10	10	10	20	50	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	16	40	14	35
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	Під час семінарських занять	-	Під час семінарських занять	-
Презентація	1	5	1	10
Реферат	1	10	1	10
Есе	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи та тесту, який оцінюється у межах від 1 до 30 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
Модуль 1	Модуль 2	100
100	100	100

Протягом семестру студенти вивчають 2 модулі з дисципліни. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи та тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі

виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має також право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів зобов'язаний складати екзамен з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час екзамену оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави.

Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність". Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор.

Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки.

Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави.

Модуль 2.

Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень.

Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності.

Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності.

Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій.

1.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави	14	2	2	-	-	8
Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність". Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор	13	2	4	-	-	9
Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки	12	2	2	-	-	9
Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави	13	2	2	-	-	9
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
			8			

Разом за модуль	54	12	10	-	-	35
Модуль 2						
Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності	12	2	2	-	-	8
Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень	12	2	2	-	-	8
Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності	13	2	4	-	-	9
Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності	14	2	2	-	-	9
Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій	13	2	2	-	-	9
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Разом за модуль	66	10	12	-	-	43
Разом за семестр	120	20	22	-	-	78

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави		2		-	-	8
Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність"			2	-	-	9

. Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор						
Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки				-	-	9
Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави		2		-	-	9
Модульна контрольна робота	-	-		-	-	-
Разом за модуль		4	2	-	-	
Модуль 2						
Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності		2		-	-	8
Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень				-	-	8
Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності		2		-	-	9
Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності			2	-	-	9
Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій				-	-	9
Модульна контрольна робота	-			-	-	-
Разом за модуль		4	2	-	-	
Разом за семестр		8	4	-	-	78

6.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Доктринальні підходи до трактування юридичної природи міжнародно-правової відповідальності держави.	2	
2	Тема 2. Визначення поняття "міжнародна відповідальність". Спеціальний доповідач Комісії міжнародного права ООН Ф.В. Гарсія-Амадор.	4	2
3	Тема 3. Кваліфікація діяння держави як міжнародно-протиправної поведінки.	2	
4	Тема 4. Юридичні характеристики міжнародно-правової відповідальності держави.	2	
5	Тема 5. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.	2	
6	Тема 6. Класифікація міжнародних правопорушень.	2	
7	Тема 7. Підстави звільнення від міжнародно-правової відповідальності.	2	
8	Тема 8. Види і форми міжнародно-правової відповідальності	4	2
9	Тема 9. Відповідальність міжнародних організацій	2	
	Усього	22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Міжнародно-правова відповідальність: етапи становлення та розвитку.	5	5
2	Тема 2. Міжнародно-протиправне діяння.	6	6
3	Тема 3. Міжнародне правопорушення: поняття, види, склад.	6	6
4	Тема 4. Міжнародні злочини. Концепція злочину держави в доктрині міжнародного права та міжнародній практиці.	5	5
5	Тема 5. Відповідальність держав у міжнародному праві	6	6
6	Тема 6. Відповідальність фізичних осіб у міжнародному праві	6	6
7	Тема 7. Заклик до міжнародної відповідальності.	5	5
8	Тема 8. Застосування примусу в міжнародному праві. Контрзаходи і санкції як засоби реалізації міжнародної відповідальності держав.	6	6
9	Тема 9. Проблеми ефективності реалізації міжнародної відповідальності. Тенденції розвитку інституту міжнародної відповідальності.	5	5
10	Тема 10. Практика міжнародного суду ООН з питання відшкодування шкоди спричинених унаслідок міжнародно-протиправного діянь держав.	6	6
11	Тема 11. Підстави застосування санкцій в міжнародному праві, роль Ради Безпеки ООН.	5	5
12	Тема 12. Санкції міжнародних організацій.	6	6

13	Тема 13. Підстави звільнення від відповідальності в міжнародному праві.	5	5
14	Тема 14. Абсолютна відповідальність у міжнародному праві.	6	6
	Усього	78	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор.

Обладнання: комп'ютер.

Програмне забезпечення: windows, power point.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Віденська Конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118.
2. Делійська Декларація БРІКС від 29 березня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>
3. Резолюція НА ООН № 56/689 «Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння» від 12 грудня 2001 р. URL: <https://www.un.org/ru/ga/56/docs/56res2.shtml>.
7. Резолюція НА ООН № A/63/10 «Міжнародно-правова відповідальність міжнародних організацій». URL: <https://legal.un.org/ilc/reports/2011/russian/chp5.pdf>.
8. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН. Підсумковий Документ Світового Саміту 2005 № 60/1 від 24 жовтня 2005 г. Док. ООН A / RES / 60/1.
9. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 61/36 «Розподіл збитків у разі транскордонного шкоди, заподіяної в результаті небезпечних видів діяльності» від 04 грудня 2006 р. Док. ООН A / RES / 61/36.
10. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 62/68 «Розгляд питання про запобігання транскордонної шкоди від небезпечних видів діяльності та розподіл збитків в разі такої шкоди» від 06 грудня 2007 р. Док. ООН A / RES / 62/68.
11. Резолюція Ради Безпеки ООН №216 від 12 листопада 1965 р. Док. ООН S / RES / 216.
12. Резолюція Ради Безпеки ООН №662 від 9 серпня 1990 р. Док. ООН S / RES / 662.
13. Резолюція Ради Безпеки ООН №827 від 25 травня 1993 р. Док. ООН S / RES / 827.
14. Резолюція Ради Безпеки ООН №1556 від 30 липня 2004 р. Док. ООН S / RES / тисяча п'ятсот п'ятдесят шість.

15. Резолюція Ради Безпеки ООН №1591 від 28 березня 2005 р. Док. OOH S / RES / 1591.
16. Резолюція Ради Безпеки ООН №1674 від 28 квітня 2006 р. Док. OOH S / RES / 1674.
17. Резолюція Ради Безпеки ООН N 1704 від 25 серпня 2006 р. Док. OOH S/ RES / 1704.
18. Резолюція Ради Безпеки ООН No176912 від 31 липня 2007 р. Док. OOH S / RES / 1769.
19. Резолюція Ради Безпеки ООН №2063 від 31 липня 2012 р. Док. OOH S /RES / 2063.
20. Резолюція № 3281 (XXIX) від 12 грудня 1974 р. «Хартія економічних прав і обов'язків держав». Прийнята на 2315 Пленарному засіданні 29 сесії Генеральної Асамблеї ООН. Док. ООН A / RES / 3281.
21. Резолюція Ради Безпеки ООН від 31 юлія 2012 р. S / Res / 2063. Док. ООН S / RES / 2063.
22. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995>
23. Статут Міжнародного суду 1945 р U R L : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
24. Статут Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн осі від 8 серпня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201.
25. Статут Міжнародного кримінального трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші єерйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території Руанди, та громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші подібні порушення, вчиненні на території сусідніх держав за період з 1 січня 1994 року по 31 грудня 1994 року, від 8 листопада 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d65.
26. Статут Міжнародного трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території колишньої Югославії з 1991 року від 25 травня 1993 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU93375>.
27. Статут ООН від 26 червня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Основна література

1. Henriksen A. International Law: Second Edition. Oxford University Press. London, 2019. 384р.
2. Андрейченко С. С. Концепція атрибуції поведінки держави в міжнародному праві : монографія. Фенікс, 2015. 578 с.
3. Григоров О. М. Міжнародно-правові засади регулювання відносин у сфері цивільної авіації: становлення та розвиток: монографія. К., 2020. 440 с.
4. Денисова Д.О. Відповідальність міжнародних організацій: монографія / Д. О. Денисова; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. І. Дмитрієва. Одеса : Фенікс, 2014. 323 с.
5. Маловацький О. В. Міжнародно-правова відповідальність держави за знищення цивільного повітряного судна. автореф. дисерт. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук

за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право/ Інститут законодавства Верховної Ради України. К., 2019. 21 с.

6. Міжнародне публічне право . підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М.В. Буроменський, М. М. Гнатівський та ін.]; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2018. Т. 2. 624 с.

7. Міжнародне публічне право підручник. у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.]; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків Право, 2019. Т. 1. Основи теорії. 416 с.

8. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.

Додаткова література:

1. Zubok V. International Relations: 3 edition. Oxford University Press, 2019. 464 p. 2. Аносова Ю.В. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо злочину геноциду: Дис. ... кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.11 «Міжнародне право» (293 — Міжнародне право). Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, 2018. 270 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14809/Anosova_Yurysdyktsiia_mizhnarodnykh_sudovykh_orhaniv_shchodo_zlochynu_henotsydu.pdf?sequence=1&isAllowed
2. Батанова Н. М. Конституційно-правова відповідальність політичних партій у світлі міжнародного досвіду. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 198-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2017_28_25.
3. Важна К. А. Концепція суб'єктивної та концепція об'єктивної міжнародно-правової відповідальності держави. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2018. Вип. 1. С. 155-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/irtpa_2018_1_17.
4. Важна К.А. Концепція кримінальної відповідальності держави: можливість реалізації в сучасному міжнародному праві : монографія. Київ Видавництво Ліра-К, 2017.292с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/13/NAU/31750/1Фажна%20КА.МонографіяКонцепція%20кримінальної%20відповідальності%20держави_2017р..pdf
5. Допілка В. О., Загороднюк С. О. Міжнародно-правові норми про відповідальність за насильницькі посягання на безпеку морського судноплавства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3. С. 60-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2015_3_20.
6. Жукорська, Я. Сучасна концепція міжнародно-правової відповідальності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 3. С. 36-40.
7. Задорожний А.В. Российская доктрина международного права после аннексии Крыма: монографія. Київ: К.І.С., 2015. 188 с.
8. Задорожній О.В. фенеза міжнародної правосуб'єктності України: монографія. Київ: К.І.С., 2014. 688 с.
9. Задорожній О.В. Анексія Криму — міжнародний злочин: монографія. Київ: К.І.С., 2015. 678 с.
10. Задорожній О.В. Міжнародне право в міждержавних відносинах України і Російської Федерації 1991-2014: монографія. Київ: К.І.С., 2014. 960 с.
11. Задорожній О.В. Порухення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права: монографія. Київ: К.І.С., 2015. 712 с.
12. Коваленко С.О. Види і форми міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій. *Публічне право*. 2014. № 2. С. 113-120.
13. Коптева О. О. Міжнародно-правова відповідальність за порушення зобов'язань erga omnes. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 1. С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_1_19.

14. Малишева Ю. В. Цілеспрямовані санкції та їх застосування Радою Безпеки ООН: Дис... кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.11 «Міжнародне право» (293 — Міжнародне право). К., 2016. 253 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/malisheva-yu.v.-tsilespryamovani-sanktsiyi-ta-yih-zastosuvannya-radoyu-bezpeki-oon-_d_.pdf.
15. Мануїлова К.В. Міжнародна уніфікація норм про відповідальність за шкоду, заподіяну під час повітряного перевезення. *Митна справа*. 2014. № 6. С. 12-18.
16. Мисак О. І. Міжнародно-правова відповідальність держав: окремі аспекти дослідження теорії і практики. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_60_8.
17. Мохончук С.М. Міжнародна регламентація відповідальності за злочини проти миру та безпеки людства. *Юрист України*. 2012. № 1-2(18-19). С. 76-81.
18. Пташенчук О. М. Кодифікація норм міжнародно-правової відповідальності держав та міжнародних організацій за міжнародно-протиправні діяння. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 5. С. 122-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_5_26.
19. Сіваш О.М. Кодифікація Комісією міжнародного права норм міжнародноправової відповідальності. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_4_37/
20. Філяніна Л.А., Тарантюк Ю.Р. Міжнародна кримінальна відповідальність індивідів за злочини геноциду. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 11-20.
21. Циверенко Г. П. Фактичні підстави для виникнення міжнародно-правової відповідальності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 73. С. 152-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_73_26.
22. Черевко К. О. Кримінально-правовий аналіз міжнародного законодавства щодо норми про кримінальну відповідальність за незаконне проведення абортів. *Форум права*. 2013. № 3. С. 733-738. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
23. Чорнобай Д.В. Міжнародна відповідальність за правомірну діяльність у європейському праві. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 100(1). С. 240-246.
24. Ярова А. О. Міжнародно-правова відповідальність держав за забруднення морського середовища в аварійному випадку (практика держав). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 2. С. 144-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2016_2_33.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Міжнародний Суд ООН. URL: <https://www.icj-cij.org/ru>
2. Міжнародний кримінальний суд. URL:<https://www.un.org/ru/law/icc/>
3. Міжнародний морський трибунал. URL:www.itlos.org
4. Європейський суд з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/rus&c>
5. Журнал міжнародного права и міжнародних відносин. URL:<http://evolutio.info>

